

СИЛАБУС ОСВІТНЬОЇ КОМПОНЕНТИ

СОЦІОЛОГІЯ ОСВІТИ

спеціальність	054 Соціологія	обов'язковість дисципліни	обов'язкова
освітня програма	Соціологія	факультет	Факультет менеджменту, адміністрування та права
освітній рівень	перший (бакалаврський)	кафедра	ЮНЕСКО «Філософія людського спілкування» та соціально-гуманітарних дисциплін

ВИКЛАДАЧ

Нечітайло Ірина Сергіївна

Вища освіта: спеціальність - соціологія; кваліфікація – соціолог, викладач соціологічних дисциплін

Науковий ступень: доктор соціологічних наук (спеціальність 22.00.04 – Спеціальні та галузеві соціології)

Вчене звання: професор

Досвід роботи: 20 повних років

Показники професійної активності з тематики курсу:

- Нечітайло І. С. Соціологія освіти : методичні рекомендації для студентів, що навчаються за спеціальністю 054 «Соціологія» / Державний біотехнологічний університет. Харків, 2022. 58 с.;
- Нечітайло І. С. Сучасна соціологія освіти: від соціологічної теорії до освітньої практики : підручник для студентів ЗВО. Київ : Вид-во «Кондор», 2019. 226 с.
- visitor researcher Program, Люксембург, Люксембурзький інститут соціально-економічних досліджень (листопад 2022-березень 2023); дослідження на тему «Резильєнтність освітньої системи: чого Європа може навчитися в Україні».
- наукове стажування від Школи Соціальних та поведінкових наук, за сприянням World Association for the Support of the Scientists (м. Відень, Австрія). *Сертифікат №SBS/21/47UA* Загальна кількість годин – 180 (6 кредитів ЄКТС).
- стажування у Сковородинівській академії молодих учених (Харківський національний педагогічний університет ім. Г.Г. Сковороди, жовтень-листопад 2021 р., м. Харків) (180 годин)
- авторка більш ніж 50 наукових публікацій в галузі соціології освіти;
- учасниця міжнародних і всеукраїнських науково-практичних конференцій.

Телефон(и):

+380962919923

+380635970114

Електронна пошта:

nechit@ukr.net

дистанційна
підтримка:

Moodle
Google Classroom

ЗАГАЛЬНА ІНФОРМАЦІЯ ПРО ОСВІТНЮ КОМПОНЕНТУ (НАВЧАЛЬНУ ДИСЦИПЛІНУ)

Мета	формування цілісного бачення освіти як складної соціальної (під)системи, взаємообумовленості процесів, що відбуваються на різних (макро-, мезо-, мікро-) рівнях освітньої взаємодії
Формат	лекції, семінарські заняття, самостійна робота, індивідуальні завдання, тестові завдання
Обсяг і форми контролю	4 кредитів ECTS (120 годин): 30 годин лекції, 30 годин семінарських; підсумковий контроль – екзамен.
Вимоги викладача	робота з рекомендованими літературними джерелами, вчасна і якісна підготовка до семінарських занять, висока активність під час аудиторної роботи, дотримання принципів академічної доброчесності
Умови зарахування	згідно з навчальним планом

ВІДПОВІДНІСТЬ СТАНДАРТУ ОСВІТИ І ОСВІТНІЙ ПРОГРАМІ

Компетентності	ЗК01. Здатність застосовувати знання в практичних ситуаціях;	Програмні результати навчання	РН01. Використовувати понятійний апарат соціології в освітній, дослідницькій та інших сферах професійної діяльності;
	ЗК04. Здатність бути критичним і самокритичним;		РН02. Розуміти історію розвитку соціології, її сучасні концепції та теорії, основні проблеми;
	ЗК07. Навички міжособистісної взаємодії;		РН06. Ефективно виконувати різні ролі (зокрема організатора, комунікатора, критика, генератора ідей, виконавця тощо) у команді в процесі вирішення фахових задач.
	СК01. Здатність оперувати базовим категоріально-понятійним апаратом соціології;		
	СК02. Здатність до опанування та використання основних класичних та сучасних соціологічних теорій;		
	СК06. Здатність аналізувати та систематизувати одержані результати, формулювати аргументовані висновки та рекомендації;		
	СК08. Здатність дотримуватися у своїй діяльності норм професійної етики соціолога;		
	СК11. Здатність здійснювати соціологічне забезпечення управлінських рішень в організаціях, в тому числі урядових, інституційних та інших установах, які займаються питаннями соціальної політики.		

СТРУКТУРА ОСВІТНЬОЇ КОМПОНЕНТИ (НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ)

Лекція 1.	Дискусії щодо об'єкту і предмету соціології освіти	СЗ 1	Дискусії щодо об'єкту і предмету соціології освіти	Самостійна робота	За результатами роботи з основною та допоміжною літературою, а також з лекційним матеріалом підготуватися до відповіді на наступні питання: - що є об'єктом соціології освіти? - що є предметом соціології освіти? - в чому співпадіння і розбіжності у трактуваннях предмету соціології освіти сучасними соціологами?
------------------	--	-------------	--	--------------------------	---

Лекція 2	Передісторія і методологічні передумови становлення і розвитку соціології освіти: світовий контекст	С3 2	Передісторія і методологічні передумови становлення і розвитку соціології освіти: світовий контекст	За результатами роботи з основною та допоміжною літературою, а також з лекційним матеріалом підготуватися до відповіді за наступними темами: - роль освіти у суспільстві, крізь призму поглядів О. Конта, Л. Уорда, Е. Дюркгейма, М. Вебера; ідеї Дж. Дьюї щодо суспільної значущості освіти; освіта як соціальна підсистема та її функція в теорії Т. Прасонса; - зв'язок освіти с процесами відтворення соціальної нерівності; - тенденції та перспективи розвитку освіти в світі і в Україні;
Лекція 3.	Розвиток соціології освіти в Україні	С3 3	Розвиток соціології освіти в Україні	За результатами роботи з основною та допоміжною літературою, а також з лекційним матеріалом: - визначить теоретико-методологічні підгрунтя розвитку соціології освіти в Україні; - охарактеризуйте основні напрями досліджень освіти в Україні у 1990-ті роки; - охарактеризуйте проблеми і тенденції розвитку, основні напрями досліджень сучасної соціології освіти в Україні.
Лекція 4.	Освіта як соціальний інститут та соціальний процес	С4	Освіта як соціальний інститут та соціальний процес	За результатами роботи з основною та допоміжною літературою, а також з лекційним матеріалом підготуватися до відповіді на наступні питання: - в чому полягають особливості процесу інституціоналізації освіти у світі й в Україні? - в чому полягають специфічні і неспецифічні функції освіти як соціального інституту? - якою є структура освіти як соціального інституту?
Лекція 5.	Суспільство і освіта: механізм взаємозв'язку інституціональних систем	С5	Суспільство і освіта: механізм взаємозв'язку інституціональних систем	За результатами роботи з основною та допоміжною літературою, а також з лекційним матеріалом: - охарактеризуйте суспільство як динамічну соціальну систему, назвіть основні фактори глобальних соціальних змін; - охарактеризуйте процеси змін в українському контексті; - визначить основні вектори трансформації освіти під впливом суспільних змін; - визначить роль освіти у перетворенні суспільства.
Лекція 6.	Цілі і функції освіти в умовах перманентних соціальних змін	С6	Цілі і функції освіти в умовах перманентних соціальних змін	За результатами роботи з основною та допоміжною літературою, а також з лекційним матеріалом: - назвіть класичні, традиційні трактування цілей освіти; - визначте, в чому полягає переорієнтація цілей освіти за сучасних соціальних обставин; - назвіть варіанти співвідношення традиції та інновацій в сучасній освіті.

Лекція 7	Соціологія куррикулуму як сучасний напрям соціологічного знання про освіту	С7	Соціологія куррикулуму як сучасний напрям соціологічного знання про освіту		За результатами роботи з основною та допоміжною літературою, а також з лекційним матеріалом: - сформулюйте поняття куррикулуму у педагогіці та соціології, визначте спільне та специфічне у визначеннях; - визначте теоретичні витоки соціології куррикулуму; - охарактеризуйте соціологію куррикулуму як напрямок соціології освіти.
Лекція 8.	Теоретичні уявлення про освіту як соціальну (соціалізаційну) практику	С8	Теоретичні уявлення про освіту як соціальну (соціалізаційну) практику		За результатами роботи з основною та допоміжною літературою, а також з лекційним матеріалом: - надайте визначення терміну «соціальна практика»; - охарактеризуйте освітню практику як різновид соціальної практики; назвіть основні складові освітньої практики; - визначте, в чому полягає соціалізуючий потенціал освітньої практики.
Лекція 9	Неявні форми взаємодії учасників освітнього процесу і специфікація освітньої практики	С9	Неявні форми взаємодії учасників освітнього процесу і специфікація освітньої практики	Самостійна робота	За результатами роботи з основною та допоміжною літературою, а також з лекційним матеріалом підготуватися до відповіді на наступні питання: - в чому полягають особливості соціальної взаємодії учасників освітнього процесу («явні» і «неявні» форми)? - поясніть, що таке «неявна педагогіка» і «прихована навчальна програма»? в чому полягають функції неявної педагогіки і прихованої навчальної програми?
Лекція 10	Освітній дискурс: поняття, види структура і функції.	С10	Освітній дискурс: поняття, види структура і функції.		За результатами роботи з основною та допоміжною літературою, а також з лекційним матеріалом: - надайте визначення терміну «дискурс» (власне соціологічне трактування); - наведіть приклади дослідження дискурсу в соціології та інших науках про людину і суспільство; - визначте, в чому полягає специфіка освітнього дискурсу; - назвіть складові структури освітнього дискурсу.
Лекція 11	Традиційні і нетрадиційні дослідження освіти	С11	Традиційні і нетрадиційні дослідження освіти		За результатами роботи з основною та допоміжною літературою, а також з лекційним матеріалом: - наведіть приклади дослідження освіти в емпіричній соціології; - охарактеризуйте кількісні та якісні методи дослідження освіти, їх переваги та недоліки; - наведіть приклади застосування тестових методик у соціологічних дослідженнях освіти.
Лекція 12	Принципи розробки та впровадження сучасних освітніх технологій	С12	Принципи розробки та впровадження сучасних освітніх технологій		За результатами роботи з основною та допоміжною літературою, а також з лекційним матеріалом: - дайте визначення терміну «соціальна технологія»; - охарактеризуйте технології в освіті як соціальні технології;

- поясніть, що таке авангардні технології (сутність і відмінності від «звичайних» технологій); охарактеризуйте інжиніринг освітнього простору як авангардну освітню технологію.

ОСНОВНА ЛІТЕРАТУРА ТА МЕТОДИЧНІ МАТЕРІАЛИ

Література

1. Нечитайло І. С. Соціологія освіти : методичні рекомендації для студентів, що навчаються за спеціальністю 054 «Соціологія» / Державний біотехнологічний університет. Харків, 2022. 58 с.;
2. Нечитайло І. С. Сучасна соціологія освіти: від соціологічної теорії до освітньої практики : підручник для студентів ЗВО. Київ : Вид-во «Кондор», 2019. 226 с.
3. Подшивалкіна В.І., Подольська Є.А., Хижняк Л. М. Нечитайло І.С. та ін. Соціальні технології: заради чого? яким чином? з якими результатами? / за заг. наук. ред. В. І. Подшивалкіної. Одеса : «Одеський національний університет імені І. І. Мечнікова», 2014. 588 с.
4. Чепак В. В. Теоретико-методологічні засади становлення і розвитку соціології освіти [Текст] : монографія / В. В. Чепак ; Київ. нац. ун-т ім. Т. Шевченка. Київ : Геопринт, 2011. 304 с.
5. Щудло С. Вища освіта у пошуках якості: quo vadis : монографія. Харків; Дрогобич : Коло, 2012. 339 с.

Методичне забезпечення

1. Лучанінова О. Освітньо-виховний простір закладу вищої освіти як фактор духовної безпеки студентської молоді. Духовність особистості: методологія, теорія і практика. 2018. № 2. С. 86–97.
3. Освіта у координатах глобалізаційного розвитку : монографія / за заг. ред. Є. Подольської. Харків : Вид-во «НУА», 2016. 480 с.
4. Чепак В. В. Предметне поле соціології освіти: множинність теоретичних інтерпретацій. Наукові праці Чорноморського державного університету імені Петра Могили. Сер. : Соціологія. 2012. Т. 201, Вип. 189. С. 7–12.
5. Apple M. W. Can education change society? Du Bois, Woodson and the politics of social transformation. Review of Education. Vol.1. 2013. Pp. 32–56.
6. Apple M. W. The hidden curriculum and the nature of conflict. Interchange. 1971. № 2(4). Pp. 27–40.
7. Aronowitz S. Postmodern education; politics, culture, and social criticism. Minneapolis : University of Minnesota Press, 1991. 205 p.
8. Bernstein B. Class, Code and Control. Theoretical Studies Towards a Sociology of Language. Routledge & Kegan Paul, 1971. 235 p.
9. Bourdieu P. Cultural Reproduction and Social Reproduction. Knowledge, Education, and Social Change. L. : Tavistock, 1973. Pp. 70–80.
10. Bourdieu P., Passeron J.-C. Reproduction in education, society and culture (Theory, Culture & Society). London : Sage, 1977. 254 p.

СИСТЕМА ОЦІНЮВАННЯ

	СИСТЕМА	БАЛИ	ДІЯЛЬНІСТЬ, ЩО ОЦІНЮЄТЬСЯ
Підсумкове оцінювання	100 бальна ECTS (стандартна)	до 50	50% від усередненої оцінки за модулі
		до 50	підсумкове тестування
Модульне оцінювання	100 бальна сумарна	до 50	відповіді на тестові питання
		до 20	усні відповіді на лабораторно-практичних заняттях
		до 30	результат засвоєння блоку самостійної роботи

НОРМИ АКАДЕМІЧНОЇ ЕТИКИ ТА ДОБРОЧЕСНОСТІ

Всі учасники освітнього процесу (в тому числі здобувачі освіти) повинні дотримуватися кодексу академічної доброчесності та вимог, які прописані у положенні «Про академічну доброчесність учасників освітнього процесу ДБТУ»: виявляти дисциплінованість, вихованість, поважати гідність один одного, проявляти доброзичливість, чесність, відповідальність.